

ИЗЛАЗИ СВАКИ ДАН
СЕМ ПОНДЕДЕННИКА
И ДАНА ПО ПРАЗНИКУ
СТАЈЕ ЗА СВЕЋУ:
ЦРНУ ГОРУ И БУГАРСКУ
ЗА ГОДИНУ ДН. 24.
ЗА АУСТРО-УЛАРСКУ
КРУНА 30
ЗА ОСТАЛЕ ЗЕМЉЕ
Ф. 30.
Рукописи се не враћају
ЈЕДАН БРОЈ 10 па

ТРГОВИНСКИ ГЛАСНИК

ОРГАН БЕОГРАДСКЕ ТРГОВАЧКЕ ОМЛАДИНЕ

ПРЕДНИШТВО
Бр. 15 Михалкова бр. 13
Телефон 390
www.trgovinski-glasnik.com
Учешће 1 см. и 1 ступ.
ца 0-15 дни.
Све огласи по погодба
неплаћена писма
не примају се
ЕДАН БРОЈ 10 па

БРОЈ 141.

БЕОГРАД, УТОРАК, 1. ЈУЛА 1914. ГОД

ГОДИНА XXIV.

ПРЕД СУЂЕЊЕ У САРАЈЕВУ.

Париски „Тан“ (од 10 јула, по нов.), а под горњим насловом, доноси следећи чланак, веома вредан наше пажње. Чланак гласи:

Граф Тиса говорио је јуче у Сабору у Пешти, о ситуацији у Босни. Он је говорио са релативном умереношћу, коју налази за умену такође умерена штампа у Бечу. И доиста, ништа не би било толико за жаљење, но да преовлада политика насиља, како се то радо жели у извесним аустро угарским круговима.

„Тан“ је сутрадан по смрти престолонаследниковој, казао како мисли о његовим идејама и о његовим пројектима. Ми остајемо при томе, да је он био више човек своје земље, но човек једног племена. Али ипак стоји то, да извесне партије, које су престолонаследника још за живота његова везивале и присвајале за себе, нису измениле своје методе, и које покушавају, да поводом његове трагичне смрти, ударе у покушаје, какве им сугерира њихова рођенка страсност. То је случај са војничком и католичком партијом, чија жустрена садашња испољава и друге ствари сем незаинтересованога бола.

Овом страсношћу и стањем дурова из којег та страсност произиже, објашњавају се и неповољни случајеви у разним пределима монархије, којима је обележен и повратак у Беч смртних остатака ерцхерцегових. Смер оних, који су изазвали све те неповољне случајеве сам собом — боде у очи.

Иде се на то, да се из претреца, који се спрема у Сарајеву, изведе претекст за рат са Србијом. Противу тих ујурми, умерени елементи једино се осећају заштићени мудром енергијом Франца Јозефа, који и овога пута заслужује захвалност својих народа.

Не варајмо се: будућност мира на истоку, па можда и мира европског, зависи од правца, какав ће узети претрес у Сарајеву. Ако се суђење буде држало факата, нема никаквих ризика. У овом до-гађају било је жртава, убица, лукавства: кривци су похватали, дело је признато, лукавства схвачена, и ту су сви елементи једнога озбиљног суђења и одговарајуће пресуде.

Али има ту и једна друга евентуалност. Хоче се, на име, доследно једној несрћеној традицији, да се од суђења двојици фанатика, на-дува нова једна монструозна парница противу Срба и Српства, па шта више и противу Југословенства. Хоче се, да се поређају сви елементи и доведу у везу, да бидали један сноп тенденциозних оптужба, како би се Србија изнела као земља конспиратора и убица, чија је егзистенција једна препрека миру европском!

Затим, да се све то пренесе на целокупно Словенство, и да се

на Русију, као предводника словенске идеје, пребаци један део одговорности, која се придаје Србији.

Ова друга евентуалност довела би у питање мир Европе. Ова се евентуалност, а priori не може искључити, према стању духовна у извесним гувернменталијум круговима и при свој нади, коју даје присуство на престолу Франца Јосифа.

Сви повољни симптоми у — које спада говор грофа Тисе и журналистички чланци који су га коментарисали — морају бити подвучени и окружени. Нико нема интереса, да прихвати игру оних што хоће буру, и који гоне Аустро-Угарску на непаметне и опасне генерализације, заслужујући тиме епитет, који им је јуче и дат, да су — патриоте који лове у мутној води.

Г. Пашић је, у једном прекречешњем интервјуву, на неоспоран начин изнео, да је српска влада указала на опасност, и да од стране аустро угарских власти није вођен никакав рачун о њеној опомени. Достојанствен и прецизан изражaj председника српског министарства, одаје искреност. Нека би и бечка влада могла одолети покушајима, да изусти оптужбе, о чијој вредности и она, од сад, не може имати никакве илузије! □

Србија — Босна — Аустрија.

4. Боље са Југословенима него против њих.

Многи читаоци знају како Немци и у Аустрији и у Немачкој имају меко и осетљиво срце, кад је реч о „патњама“ каког племена у — туђој држави. Колико и колико пута су они ломили своја копља за слободу и права угњетених Јевреја у Румунији и Русији, и грмeli против „нечовечности“ румунских и руских угњетача. Њихова дрека и кукњава покренула је чак и Американце да им се приједу, ма да ови код своје куће употребљују нимало питома средстава да се одбране од досељеника из Кине, Јапана и Европе. Досељеници се прегледају строго као шугава, стока јер Американци хоће да пуште у своју кућу само здраве и способне раднике, од чијег ће рада извлечити што већу корист. Али Јевреји руски и румунски, и ако су беда и куга за тамошњи народ, морају добити сва права, у име цивилизације!

Још мало је требало па да Финска постане у Русији права држава у држави. Држање Финаца према Русији, начин како су они брачили своја „историјска“ национална права од најмање повреде, не може се ни упоредити са држањем угњетених Словенаца, Словака, Срба, Хрвата Руса и Румуна у Аустро-Угарској. Финци су били бесни, дрски и осијони; сваки и најмањи изград руских власти према чисто формалним правима Фи-

наца проглашаван је као највећи грех према цивилизацији и човечности, и сваки такав узвик у Финској одјекивао стократно у Немачкој. У Аустро-Угарској свака па и најгрубља повреда природних и националних права аустријских мађарских Словена и мађарских Румуна сматра се као једно неоспорно право аустријске владе, дано јој од Бога. Никада и нико у Немачкој није нашао за потребно да против тога диже свој глас, „у име цивилизације“ и за заштиту најсветијих права. Немачки професори државници, књижевници и публицисте потписивали су и слали у свет бомбастичне прогласе и протесте против руских „свирапства и грозота“ према Финцима (а Финска је била у Русији као самостална скоро држава) или су ћутали о поступцима аустроугарских угњетача према Југословенима.

И морали су ћутати, јер су они нешто слично чинили и чине у Пољској, Елзасу и Шлезвиг-Холштајну. Има озбиљних људи у Немачкој, који тврде, да би Немачка давање слободе Пољацима у руској Пољској од стране руске владе сматрала као повод за рат, јер не би онда знала како ће да одржи под својом влашћу своје Пољаке. Дакле не само да гоне своје Пољаке, него прописују Румсима, како ће они поступати пре ма својим!

Па шта је онда остало тек за Србе, Словенце и Хрвате у Аустро-Угарској? Каква национална права могу ови мали народи тражити за себе, кад су Немци и Мађари тако лепо поделили силу и господарство? Немци и Мађари имају богодано право да завладају до Егејског мора, а Југословени имају дужност да се томе покоре. Та дужност то је њихово једино право, које им признају о својаочи. Словени уопште нису достојни да имају иста природна права као Немци, а тек шта је остало за мале и слабе Југословене!

И пошто ови неће да пригреле ту немачку тезу: да су створени зато да робују Немцима и Мађарима, него шта више погледају на слободну Србију као на своју потпору и спаситеља у будућности, то је сад управо Србија свему и свачему крива; крива је што је — жива.

И зато она управо треба да учини самоубиство. Треба да објави свакоме Хрвату, Србину и Словенцу ван њених граница, да она живи, не по милости божјој и својој вољи, него по милости Немца и Мађара и да би ту милост и даље уживала и свој живот продолжила, Југословени у Аустро-Угарској не треба ни да помишљају на своје ослобођење од јарма, које су им истакли цивилизатори Немци и Мађари. Јер ако тако мисле и своје погледе бацају на Србију, цивилизаторски мач подигнут је да се и са Србијом сврши.

Е, али тако не може. Још није било народа, који су извршили,

из страха од другога, самоубиство, па то неће учинити ни српски народ, народ који има своју славну прошлост из 13 векова на Балканском полуострову. На против, оно исто право, које су имали Немци и Италијани да се ослободе од свакога и уједине у једну државу, Југословени имају и за себе. Они неће да живе само од успомена на славну прошлост него стреме ка слободном и славном животу у будућности, у својој сопственој од свакога слободној држави. Што се тиче слободне Краљевине Србије, она се неће крити ни од кога а најмање од Југословена, прогнатих из Аустро-Угарске који у Србији уточишта траже. Њена врата морају бити сваком отворена а Аустро Угарска, из које Југословени беже, нека их сама — ако може — задржава.

С тим треба да буде на чисто аустро-угарска династија и аустро-угарска влада, и Немци и Мађари. Ту Срби, колико их је год, немају шта и ни од кога крити, нити се то може скрити. То је тако природно као што су природни извори река, који избијају из утробе земљине. И река српског живота мора да избије и мора да буји и српски народ мора да живи као слободан народ. Ту реку аустријско затрпавање никад неће моћи зауставити. Њена је сила за то и сувише слаба.

Кад Аустро-Угарска с тим буде на чисто остаје јој да размисли: којим ће путем даље ићи. Има их само два. Један је, да она за Словене уопште, а Југословене посебице, створи у Аустро-Угарској не само сношљиво стање, него и стање које ће их задовољити потпуно и начинити их добрим Аустријанцима у оквиру аустријске монархије. Да ли ће она то постићи такозваним тријализмом о коме је, кажу, мислио Франц Фердинанд или прелазом у савезну државу, то је њена ствар — ми јој из Србије данас овде савета нећемо давати. Други је пут овај досадањи, угњетавање Југословена ради материјалних интереса аустријских Немаца и Мађара. То је начин управљања у коме царује стега, кнута и оков.

Изгледа да Аустрија хоће тим другим путем да пође. У Сарајеву је завладао огањ и мач, то је појачавање онога што је досад било. У Италији тај начин није јој помогао, није ни у Мађарској па неће ни у Босни и Херцеговини. Напротив, треба се бојати да се прорицање Горчакова не испуни: да ће Босна и Херцеговина бити гроб Аустрије. Држећи Босну, Аустрија као да држи стегнути једну бомбу која је све опаснија што се више стеже. Ако то стезање пређе извесну јачину, бомба ће прснути и Аустрија ће се распасти. Не говори се узалуд већ о подели Аустрије.

До ње саме стоји да до тога не дође. Ако је данашњи цар су-

више стар да са Југословенима чини нагодбу, као што ју је чинио пре 50 година са Мађарима, нека томе добро размисли нови престолонаследник, нови Франц Јосиф — Карл. Боље му је бити цар федеративне Аустрије него краљ нове, мале и само немачке Аустрије, која ће бити једна савезна Краљевина у немачкој царевини. То би била лепа педесетогодишњица стварања двојне монархије и добра залога будућности.

B.

Два споразумна осмејка.

Већ је постало колико непријатно толико и монотоно износити слике из сарајевског пустоша, после разорења српских радњи и српских домова. Те су слике до веома страшне по самим аустро-угарским листовима. Али једно увек крију ти листови: крију мотиве тога пустоша, чувају се да констатују оно што је цео свет видео и констатовао, на име: да је сва та неисказана несрећа била — под протекцијом војске и полиције. Да је ма која од ове две заштитне силе ушла у акцију, свега онога, што се после атентата десило, не би било.

Но то, што брижљиво крију аустро-угарски листови, износи по неки лист ван граница Аустро-Угарске. Такав један приказ ужаса имамо у „Новим Циришким Но винама“, у Швајцарској. Бечки „Цајт“, који није сасвим изгубио главу, такође доноси (јутарњи лист од 10. јула, по новом) овај извештај који је из пера једнога Немца, Швајцарца, што живи у Сарајеву. „Цајт“ вели уз то, како инострани листови обавештавају свет о сарајевским ексцесима „на начин, који нас не може обрадовати.“

Треба и наши читаоци да прочитају тај швајцарски извештај, како би разумели и наслов овога чланка — о два подмукла осмејка који се на улицама Сарајева тако брзо срели и разумели. Сад чујмо извештај:

„...Ни најачи земљотрес не би могао то починити шта је у Са-

рајеву, у теку три дана, разори-ло слепо беснило олоша. Руље, које су организовали Мухамеданци у којима су по више стотина људи јурили кроз варош, наоружани сикирама, чакљама, полуугама за разваљивање и томе подобним оруђи-ма, те су руље, носећи цареву слику или његово попрсје (бисту), певајући „народну (1) химну“ или вршћени молитве, пролетале кроз улице и сокаке узбуњене вароши и лупали су све што им је до руку дошло, а што је било српска својина.

„Верну помоћ овим разорачима указали су Хрвати. Они су сви придирали у највеће радње и куће за становање, уништавали су еспан и намештаје, полупали су све стаклене прозоре, излоге и др. и све на што су наилазили у дућанима и кућама, избацивали су на улицу. Читаве куле назидали су тако од набацаних вредности. Вина, ликери и др. просипали су просто у олуке, тако да су на много места ове течности надалеко преплавиле улице.

„Пред кућом једног општинског одборника издизали су се читави брегови мртвачких сандука и других погребних предмета, које је све руља са пуно мржње тамо бацила. Најгоре је прошао тако звани краљ од Босне(!) Јевтановић. Сви његови елегантни интоти са сребрним оковом, и остала кола од вредности, дванаест на број, његове дивно позлаћене саонице и исто тако скupoцени амови, прескупи намештај његовог дома и тако даље, све је то у слепом бенду изломљено и излупано, тако да причињена штета износи око 2 и по милиона франака. Али „осветницима“ ни то није било доста, већ су се бацили на хотел „Европу“, који такође припада руљи омрзнутом великому Србину Јевтановићу.

„Нова српска друштвена пала-та (овде се мисли на дом „Про-свјета“) три спрата висока, сва је разрушена.

„Српске Банке, школе, клупски локали, све је то пало као жртва ових рушитеља.

„А полиција? Она се правила као да не да руљи овласти; али чим би

какав полицајац Србин узео озбиљно ствар, одмах му је „посао“ пресео. Тек, када се цивилна власт, услед изненадног отпора Срба у већем броју, показала као слаба, појавила се брзо позвана војска — улани и пешадија — али тада видећете и сами, није више ништа било да се доводи у ред: посао је свршен!

„Разоришељи су се слатко смејали (lachten gemüthlich) пуш војске, и при томе су нашли од сјајне војске, на исто такав отпоздрав, који су обе сјајне разумеле!

„Потпун мир је настао тек онда, кад је објављен преки суд; али мирне гомиле рушевина по улицама, сведочиле су о свршеном делу....“

Из овога извештаја, који тако илуструје језиву слику Сарајева на дане 15, 16 и 17. јуна, види се:

прво, да је рушење трајало три дана;

друго, да су рушиоци могли слободно радити шта су хтели;

треће, да је полиција брижљиво „надзирала“ све шта се ради, и да је учинила безопасним, не руљу, но оне полицајце, Србе, који су одиста хтели бранити имовину јадних Срба;

четврто, да је војска тек дошла, кад су се нападнути Срби почели како-тако бранити, јер ње, за три дана рушења, није било никде ни од корова; и

пето, да су се рушитељи и војска слатко и са пуно узајамног разумевања насејали једни на друге — кад су се видели и срели на српским рушевинама.

Остало би још да се зна, где су по свршеном послу враћене цареве слике и бисте, које је руља носила кроз варош певајући; јер свакојако ови неваљали и фукара мухамеданска и хрватска, нису скупа монархијска знамења имали у својим „верним“ кућама. Они су их, у славу царевине, једино могли узети из канцеларија и осталих благонаклоних места „отменог друштва“ сарајевског.

И кад још једном баците поглед на целокупну ситуацију, а према горњем швајцарском извештају, видите, да су сви фактори: и

руља, и полиција, и војска, и власт, усели учешће у насиљу над Србима. Разлика је међу овим учесницама једино у толико, што су једни доиста рушили, док су други мирно гледали и онда се сви — слатко насејали!

АУСТРИЈА И СРБИЈА.

(Извештај Српског Пресбира)

Часи о српској штампи.

Праг, 28. јуна.

„Народни Листи“ осуђују врло енергично необичан начин, на који је аустријски Кореспонденц Биро објављује изводе из српских листова. Кореспонденц Биро не каже да београдски листови одговарају на раздражљиве чланке бечких листова, преко којих се прелази ћутке.

Хашења у Бечу.

Беч, 28. јуна.

Полиција још није престала са хашењем југословенских студената, јер су сад ухапшена тројица, од којих су двојица Срби: Сава Вукићевић, медицински и студент пољопривредног факултета из Босанске Крупе Предојевић.

Утврђивање границе.

Беч, 28. јуна

„Милитерише Рундшах“ јавља, да се у дотичним министарствима спрема знатно повећање босанских пограничне стрељачке трупе и жандармерије у Босни и Херцеговини, као и војна организација босанско-херцеговачких финансијских стражара. Ове мере, како се говори, биће врло скоро приведене у дело.

Преса о смрти Хартвиговој.

Беч, 29. јуна.

Бечки листови говорећи о Хартвиговој смрти, изјављују да ће последице ове трагичне катастрофе бити велике, а можда и несрачунљиве.

„Нова Слободна Преса“ вели, да је Хартвиг био велики противник Аустро-Угарске. Можда ће његов последник припомоћи да се ублажи садашња криза. Хартвиг је био панслависта у смислу да сви Словени буду уједињени под заштитом Русије.

ПЛОДНОСТ

РОМАН ОД ЕМИЛА ЗОЛЕ

(138)

— Ја се нећу више мешати, — настави Бошан, испраћајући доктора. — Ви се договорите с мојом женом, када ће јој бити најудобније да је прегледате. И потрудите се да је излечите... Држим, да то није тако тешко: она још држи себе за младу жену, — она је, заиста, тако мало живела!

У већим случајевима они су водили озбиљним поремећајима организма и разним хроничним запалењима. Доктор је претпостављао такав поремећај у Констанције још од онога времена, кад ју је лечио од локалног запалења, и бојао се, да нема наде на оздрављење.

Уосталом, вами је то добро познато, а у вашу теорију, да треба непрекидно производити децу, како би се добило дете, кад год се захели, — ја, право да вам кажем, не верујем. Ако се природа не би уздржавала, живот би постao немогућим.

— А шта бисте ви рекли, — одговори доктор, — ако бисте нашли на човека, који би почeo у пролеће да кида све цветове са своје јабуке па би се потом зачудио што му јабуке

не рађају?... Ви сте сами искварили дрво; не чудите се његовој бесплодности.

Кад после два дана Бутан прегледа Констанцију, он се увери у истинитост своје дијагнозе, премда ју је формулисао само као вероватну претпоставку, пошто су извори живота још у толикој тами, да је немогућно наћи се у њима како ваља. Он се изрази врло обазриво, мрежи сваку реч и не жељећи да своју пациенткињу одједном баци у очајање; он чак мирно саслуша чинећи се као да се слаже с њом у њеним жалбама на мужа, поремећеног неуређним, веселим животом с прљавим женскињем. Њему ипак пође за руком, да јој докаже, како поред свега она мора полагати све своје наде у мужа, још довољно снажног, без обзира на неуредан живот, који га је подгризао. Најпосле је убеди, како је неопходно потребно да се она лечи. Лечење ће трајати прилично дуго, те се, разуме се, треба наоружати стрпљењем. Уосталом, он се и сам још на дао, да се вара у дијогази, да ће се болест моћи победити лечењем. Констанција је тачно вршила све заповести у теку неколико месеци доктор ју је обилазио два пута недељно, али сваки месец је доносио обично разочарење

те очајање све више обузимаше јадну жену.

На крају крајева, као што се и могло предвидети, настаде тренутак кад Констанција изгуби веру у доктора, чија је умешност није могла учинити матером. Мислила је, да је он недовољно енергичан, — да избегава јача средства, да је сувише исправан. Осим тога осећала је, како он избегава одређен одговор, како се стара да је умири обећањима на оздрављење у даљој будућности, а у души је убеђен у бескорисност свих покушаја. Тада се она одлучи да се обрати бабици, госпођији Бурђе. Прегледавши је, овај изјави, како се прима да је излечи. По њену мишљењу, овај се случај не може употребити са случајем госпође Анжелен. Настаде нов начин лечења, заморно ишчекивање последица. Неколико месеци Констанција је одлазила у улицу Миromenil, подвргавајући се најнепријатијем, мученичком лечењу. Али ништа не помаже: природа, коју су дуго обмањивали, није хтела вратити плодност несрћеној жени, измученој сталним прелазима из наде у очајање. Најпосле, изгубивши главу, она се стаде обраћати разним варалицама, свако јутро прелиставаше новине у нади да ће наћи оглас о неком новом средству или адре-

су каквог сумњивог лечилишта, где су бесплодне жене експлоатисали онако исто, као што су у другим лечилиштима експлоатисали — и сувше плодне. Једном, у сумрак она се упути господији Руш. Ова поштена особа занимава се сад, поред своје специјалности производње мртворођених, продавајући своје клијенткиње, да се њиме могу спасити деце или да могу рађати, како им је кад волја. Уосталом, надмена Констанција, која се либила да је прегледа домаћи лекар, посећиваше сад разне шарлатане и чак је била готова да се скине гола и на најживљем тргу, само кад би се могла узнати, да би се у том случају дододило чудо — да затрудни. Под утицајем пропалих нада и нездадовљене материнске љубави њоме потпуно овлада само ова идеја, и по кад ју је муж држао за луду, видећи је како тој гризе свој узглавник, да да би уздржала гласне изливе своје разјарености. Кад је све било огледано — и воде, и постови, и молитве, она ипак не признаваше да је побеђена, и дуго чекаше чудо, говорећи, како ће своју вољу потчинити непокорну судбину.

(Настави се).

Хрватска и Славонија.

(Извештај Српског Пресбира)

Рад сабора.

Загреб, 28. јуна.

Сабор претреса извештај комисије, којој је стављено у задатак, да расмотрити предлог о поправци повреда устава, које су се десиле за време комесаријата. Комисија је усвојила Бадајев предлог, по коме имају да се створе уставне гаранције и да се отклоне после деше комесаријата. Комисија је одбацила предлог посланика Пребега, члана Франкове странке, који је тражио да бивши краљевски комесар г. Цувај буде оптужен. У пуној саборској седници посланик Петричић поднео је понова исти предлог, кога је председник г. Медаковић огласио да не може бити узет у дискусију, пошто не носи потпис двадесет посланика, како је то предвиђено у пословнику. Известилац Светозар Прибићевић, мотивишући предлог комисије, рекао је да би усвајање предлога Пребега или Петричића повукло за собом распуштање сабора. Међутим, ни већина, ни народ, који жели рад Сабора, не би хтели да од буде распуштен.

Загреб, 29. јуна.

Сабор је усвојио Бадајев предлог. Идућа седница заказана је за понедељак.

ДОГАЂАЈИ НА БАЈКАНУ

(Извештај Српског Пресбира)

Румунско-бугарски гранични инциденти.

Букурешт, 20. јуна.

Румунска Агенција јавља: Један нов инцидент десио се претходне ноћи у Кујунџуку, селу — на два километра од границе, који су изазвали бугарски војници. Три бугарска војника, без одobreња, били су дошли у село. Румунски стражари позвали су их да се повуку. Ова три бугарска војника вратије се наоружани пушкама и уђу на румунску територију за читав кило-метар и обале пушке на румун-

ске војнике. Два румунска војника убијена.

Оваки се инциденти појављају има већ 15 дана и до сада је пало пет жртава: један војник и један сељак румунски убијени су, а три румунска војника рањена су. Румунско јавно миње узбуђено је и захтева брзе и енергичне мере, како се оваки догађаји, који се не слажу са нормалним односима двеју суседних држава, не би понављали.

Подела Албаније на кантоне.

Драч, 28. јуна

Исмаил Кемал дошао је да власпостави ред у Албанију помоћу кантоналног система. На основу тог плана северни католички крајеви, до реке Маћа били су поштињени Биб Доди, муҳамедански крајеви између река Маће и Шкумбе Есад паши; од Шкумбе до Телени-а, Исмаил Кемалу и на послејку предели у којима живе православни били су поштињени Зоографосу.

Арбанаси и кнез Виљем.

Драч, 29. јуна.

Јуче је под председништвом кнеза Виљема био скуп угледних албанских грађана северне, централне и јужне Албаније. Међу тим угледним грађанима, којих је било око 40, примећени су Пренк Биб Дода, Исмаил Кемал беј и Иса Болјетинац. Неколицина од њих саветовали су кнезу, да се обрати Великим Силама, како би биле послате помоћне стране трупе; други су се опирали том предлогу и саветовали су кнезу да се ограничи и да тражи од Великих Сила гаранцију оних граница, које је определила амбасадорска конференција у Лондону. За време овога скупа, у неколико махова било је манифестија у корист кнеза. На име може се цитирати изјава Исе Болјетинца који је рекао: „И ако ми нисмо избрали кнеза Виљема, не го га је Европа назначила, ми смо данас верно одани њему, у случају, ако би кнел Виљем био принуђен да нас остави, нека се нико други не прима тога мандата, јер Арбанаси нису деца са којима се може играти“.

После дискусије сви су присутни изјавили, да је резултат

већаја задовољавајући, пошто је постигнут потпун споразум између Муслимана и католичких представника, у колико се тиче питања да кнез остане.

Берат у опасности.

Рим, 30. јуна.

Агенција Стефани јавља, да је холандски генерал Девер телеграфисао албанској влади из Авлоне, како је, према последњим вестима, ситуација у Берату веома критична: Северни део вароши опкољавају побуњеници, а на југу су Епирци.

Турска марија.

Цариград, 30. јуна.

Брод „Решид Паша“ са величким делом персонала, који је на- мењен дредноту „Султан-Осман“, отпотовао је јуче за Енглеску.

Грчко-бугарски односи.

Атина, 29. јуна.

Господин Пасаров, бугарски посланик у Атини, у првој својој аудијенцији коју је имао код Краља, изнео је потребу да се између Грчке и Бугарске власпоставе односи споразумевања, поштовања и пријатељства. Краљ је одговорио да и он дели исту жељу и да ће бугарски посланик наћи у њему и његовој влади озбиљне помагаче.

Протест контролне комисије.

Беч, 28. јуна.

„Албанска Кореспонденција“ са знаје из Валоне, да је контролна комисија противостояла код Зоографоса против напредовања Епираца и против преласка уговорене неутралне зоне. Тиме је нарушен споразум на Крфу. Зоографос је одговорио да се кретање трупа десило без његове воље и дао је наредбу за повлачење.

Бугарско грчки односи.

Атина, 28. јуна.

Господин Пасаров, бугарски посланик предао је данас краљу а кредитивна писма, уз уобичајени церемонијал и у присуству министра иностраних дела.

Грци заузели Епир.

Рим, 27. јуна.

Агенцији Стефани јављају из Драча:

Јуче пред вече, епирски устаници, потпомогнути грчком војском, заузели су Берат као и све територије, које је Грчка имала да уступи на основу Лондонског Уговора, осим четири села, која су албанске трупе, у немогућности да се бране, евакуисале. Становништво се разбегло према северу. Једна група првака намерава учинити нов корак код устаника у циљу преговарања за мир.

Невоље у Јужној Албанији.

Драч, 27. јуна.

Неисказана беда влада у јужној Албанији код одбеглог становништва и њему би се могло помоћи само организованим заузимањем.

Последњих 24 сата прошли су на миру.

Наступање Епираца.

Драч, 29. јуна.

Према вестима, које су стигле из Албаније, Епирци и даље напредују. Они су већ заузели цео предео Скаранаре. Према једном извештају валонског префекта, трупе које се крећу напред, то су регуларне грчке трупе.

Берат и Валона само што нису пале у руке Грка.

Ноћу између 27. и 28. чуло се неколико пушака на предстражама.

Примећују се извесна кретања на положајима побуњеника. Виде се оптички знаци на њиховим позицијама.

Борбе у Албанији.

Рим, 29. јуна.

Агенција Стефани јавља из Драча, да су побуњеници, са топовима који су узели у Елбасану, оточели напад на Берат.

Агенција Стефани јавља из Валоне да су холандски официри, пошто су Епирци заузели Корицу, отишли у Валону 26. јуна са циглом 80 људи. Владине трупе, које броје на две хиљеде људи, потпуно су се разбегле, чим су дошли у додир са побуњеницима.

Територија, коју су сада заузели Епирци, већа је од оне, коју су они раније евакуисали.

Јуче скуп албанских представника није донео никакву одлуку.

О узроцима разноликости законодавства.

Историјски преглед новчаничних банака у виду монографије показује, да је употреба новчаница, које се исплаћују на доносиоца и по виђењу, утврђена и уређена у разним државама неједнолико, по општим начелима, која произлазе из темељног проучавања, него различито, према моралним, економским и политичким околностима. Час је једна држава врло мало напредовала у практици оптицаја новчаница, те да капиталисте пристану са мим да, удружујући се, образују новчаничне банке, које би користиле публици толико исто, колико и њима са мим; да би се они на то решили, требало је да им држава да две користи: да емитују сами новчанице и да буду одговорни за своје операције само за оније, колико су учествовали у друштвеном фонду, у место да буду, по општем праву, солидарно и неограничен одговорни целом својом имовином. Час државе ствараше привилеговану банку, било да добије од ње, као награду, позајмице или друге државним финансијама потребне или корисне, установе, било да од ње начини оруђе за кредит, помоћу кога ће она моћи попунити сиромаштво својих извора емисијама папирног новца.

(Наставиће се)

Новчаничне (Емисијоне) Банке.

од

Леона Смита

превео

М. И. Ђукнић

(2)

— О начину установе новчане банаке. — О узроцима разноликости законодавства. — Емисија новчаница улази у трговачке послове — Емисија новчаница није оно исто што и фабрикација новца. — Емисија новчаница не ствара капитал. — О природним границама емисије новчаница. — Користи и незгоде привилегованих и многобројних банака. — О савезу интереса са државом. — О јединству и разноликости банчних новчаница. — О опасностима, које произлазе услед утакмице банака. — О улози банака у кризама. — О законском уређењу мноштва банака. — Закључци: О слободи и привилегији новчане банаке; О јединству и мноштву новчане банаке; О ограничењу емисије новчаница: О утврђивању економске стопе. —

О начину установе новчане банаке. Али друштво капитала, које се због неодговорности свију заинтересовани

лица (безимено друштво) или готово свију заинтересованих лица (мешовита ортачина) ставља ван општег права, постоји само по закону, који једини ствара морална лица, закон је дакле, слободан да моделише своју установу онако, како он налази да је добро за целину. Сасвим је разумљиво што се општим погодбама, које управљају тим друштвима, додају и погодбе, које се примећују нарочито на друштва, која употребљавају фидуцијарну емисију. Осим интереса ортака и интереса лица која закључују уговоре са друштвом треба овде водити рачуна и о трећем елементу: посредној клијентели и до извесне тачке као узгряд и о публици, примаоцу новчаница. Може се мислiti да је корисно да се потпомогне њена добра воља, да јој се олакша поверење без кога новчаница не би могла циркулисати.*)

Курсел — Сенеј, тражени слободу банака, протумачио је такође своју мисао на овај начин: „Ми резонујемо као да су управници банака потпуно одговорни својом имовином за резултате њихове управе, као што су одговорни и обични банкари и трговци, али је сваком познато, да у великим броју случајева одговорност тих управника

није тако непосредна и тако успешна и да они могу имати противне интересе интересима банака. То се види, кад су банке основане као безимена (анонимна) друштва. Управници могу и сами подносити ефекте на есконт, узимати фондове из банке и пласирати их у своје личне послове, они могу такође есконтовати код банке хартије њихових најгорих дужника и остварити на тај начин њихова најгора потраживања, или, на послетку, могу ангажовати у увек непоуздане спекулације капитаље којима они рукују**. Према томе, Курсел — Сенеј допушта да закон пропише извесне мере обазривости. Различита мишљења по овом предмету појављују се од времена на време приликом промена, кроз које пролази кредит. Свака страна је потпомагала своје наводе позивајући се на постојећа факта.

Систем апсолутне слободе изгубио

је земљиште, и ако међу тим његови

браниоци нису обезоружани, систем мопопа докопао се земљишта и ако његове присталице нису могле победоносно доказати његову надмоћност;

систем законом уређеног мноштва ба-

Оставка Муфид беја.

Драч, 29. јуна.

Побуњеници не пристају да пусте у слободу холандске официре, који су заробљени у Елбасану, пре него што буду задовољени њихови захтеви.

Муфид беј, министар правде поднео је прекјуче оставку.

Један деманти.

Цариград, 29 јуна.

Листови званично демантују вест, коју су објавиле једне талијанске новине, као да је једна албанска депутација понудила круну Албаније кнезу Бунам Едину. Никаква понуда није учињена кнезу и он није никада био кандидат на албански престо.

Сазив талијанске резерве.

Рим, 29 јуна.

Класа од 1891 године позвата је под заставу. Резервисти, који се налазе на осуству у иностранству са одobreњем војних власти, за моменат и до нове наредбе, не морају се враћати.

СМОТРА ЛИСТОВА.

Политичке последице последњих догађаја.

„Истина“, једини српски лист, шго још излази у Босни и Херцеговини, и ако је орган Срба присталица босанске владе, ипак у своме 9б. броју доноси под горњим насловом ове врсте:

„Прерано је још да о томе опширно говоримо. Прилике још нису зато. Али је дужност штампе, да бар у могућим границама констатује данашњу политичку ситуацију у нас. Сам атентат и његове несрећне последице, изазвају је општу осуду и огорчење. То је јасно и разумљиво како из опште човечанских тако и из политичких разлога. У историји света се често сусрећамо са покушаним или успелим атентатима на поглавице држава и народа. Мотиви су већином политички. Али никаде се не може констатовати, да је сам атентат, па ма и успео, имао за који народ сретних последица. Највећим делом имао је обратно дејство, изазвао је реакцију.“

„Народи који се боре за своју екзистенцију, који теже за националним самоопредељењем и за политичком слободом, никад то нису постигли атентатима. А најмање то могу данас, када судбина народа не зависи од појединача, ма како они били велики и јаки. Државни, народни механизам функционише и мора функционисати и кад изгуби којег великог и важног човека. Осим тога насиљно, револуционарно решавање националних питања никад не води циљу. Ниједан народ нису подигли на висину атентатори, већ мудри, обазриви и велики државници. И код нас неће и не може бити друкчије. Стога се сваки атентат мора осудити не само са чисто човечанског већ и са националног и патриотског гледишта.“

„Какве ће даље бити последице задњих догађаја, тешко је за сад прегледати. У пророчанства нећемо да се упушимо. Директне су последице пак да наш Сабор не може да функционише. Да је тиме позитиван рад у Сабору претрпио удар, зна свако ко је мало посвећен у ствари. Аграрно питање је, и ако не отклоњено, а оно бар одговарјено за неизвесно време. Штету ће од тог имати највише наши кметови. Између Срба са једне, Муслимана и Католика са друге стране, створен је догађајма у понедељак велики јаз. Кome то иде у прилог? Не оним сло-

бодоумним елементима, који ради на зближењу сва три дела нашег народа, већ његовим противницима.

Они први елементи, који су услед мирног и позитивног рада били стерани у ћошак, данас се шире по нашој земљи. Они који очима нису могли гледати зближење православних, католика и муслимана, данас ликују и славе славље. Као да смо у доба вартоломејских ноћи. Они који су хтели да у овој земљи владају без Срба — дакле против Срба, ухватише сада згоду, да изведу своје циљеве. Хоће ли им то упалити, не знамо, али и то је могуће. Зато нам је дужност да се баш у овом часу се тимо, да је то покушавано и пре, али је било људи који то спречише. Да је то истина, најбоље нам служе изјаве муслиманских и хрватских вођа.

„Данас се иде поново за тим. Треба стога констатовати једну истину, једну чињеницу. Министар Билински, је кад је постао босански министар, поставио аксиом, да ће радити само са све три вере заједно. Дакле не са две против треће. Министар је у томе био сталан ц консеквентан, и ништа га, па и врлојаки упливи нису од тога могли одвратити. Он је до сада заиста остао веран своме начелу. А зна се да то начело одобрава и владар. Хоће ли задње катастрофе бити у стању да оборе те темеље?“

„Надамо се и уздамо се да неће! Али ако се буде и покушало, увериће се свак брзо, да се не може дugo владати без Срба, а још мање — против Срба.“

ПРОГРАМ

ПО КОМЕ ЋЕ СЕ ИЗВРШИТИ СВЕЧАН ПОГРЕВ
НИКОЛАЈА ХАРТВИГА

ЦАРСКО-РУСКОГ ПОСЛАНИКА У БЕОГРАДУ,
ПРЕМИНИЛОГ

27. јуна 1914. год. у Београду.

Погреб ће бити 1. јула ове године. Спровод ће се кренути у 9 часова пре подне из стана Руског Посланства.

На погреб ће се доћи:

Дипломатски кор у униформи; официри у парадној униформи, а грађани у фраку са декорацијама, бела машина, црна дугмета, цилиндер.

Тело покојнико изнеће из куће Персонал Руског Посланства и чиновници Министарства Иностраних Дела; у цркву ће га унети чланови Краљевске Владе;

Из цркве ће га изнети чланови Дипломатског Корпа;

Са кола донеће до гроба тело покојнико Председник Београдске Општине са часништвом. При смештају сандука на кола и скидању војска и музика одају војничке почести.

При спуштању тела у гроб трупе одају почаст плотуном.

Распоред спровода.

1.

Један вод жандарма коњаника.

2.

Крст, крестача и жито.

Венци. (Сваки подносилац венца сам ће одредити и носиоца.)

3.

Војна одељења са музиком по распореду Команданта Мesta, у колико не долазе на завршетку спровода.

4.

Носиоци покојникових одличја.

5.

Певачке дружине са својим заставама у црно увијеним.

6.

Баџи са чирацима и рипидама.

7.

Његово Високопреосвештенство Архиепископ Београдски и Митрополит

Србије Господин Димитрије са Архијерима и свештенством.

8.

Свечана кола са покојником.

С десне и леве стране држе наизменце почасне траке г. Председник Министарског Савета и Министар Иностраних Дела, Доајен Дипломатског Кора, један члан Дипломатског кора и изасланик руске колоније у Београду, капетан Верховски.

9.

Покојникова породица.

10.

Отправник Пословца са особљем Царско-Руског Посланства.

11.

Изасланик Њ. В. Краља.

12.

Краљевска Влада и Председник Народне Скупштине.

13.

Дипломатски Кор.

14.

Председник и П. Председник Државног Савета са члановима.

15.

Дворско чиновништво.

Бивши Министри и Државни Саветници, Генерали, Чиновници Министарства Иностраних Дела.

16.

Официрски кор.

17.

Начелник Округа Београдског, управник Вароши Београда и виши чиновници.

18.

Председник са представницима Београдске Општине.

19.

Представници разних корпорација.

20.

Чиновници и грађанство.

Спровод иде од Руског Посланства улицама: Краља Милана, Кнеза Михаила и Краља Петра до Саборне Цркве; а од цркве улицама: Краљ Петра, Кнез Михаила, Краљ Милана, Краљ Александра до Гробља.

У цркви на опелу присуствоваће именовани под бројевима 2, 4, 6, 8, 9, до 20. Остали учесници остају у своме поретку и за време опела ставиће се у ред за повратак.

На хору ће певати Београдско Певачко Друштво. Остало остају у своме поретку.

У Београду 30 јуна 1914.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ.

Прослава рођендана Њ. В. Краља.

Прекјуче, на дан рођења Његовог Величанства Краља, одржано је у 8 часова пре подне у Саборној Цркви молепствије за здравље и дуг живот Његовог Величанства, коме су присуствовали: Његово Краљевско Височанство Престолонаследник Александар, Његово Краљевско Височанство Краљевић Ђорђе, Његово Височанство Принц Павле, цео дипломатски кор, Краљевска Влада са Председником Министарског Савета, Министром Иностраних Дела, г. Николом Пашићем на челу, господа државни саветници, министри и посланици на расположењу, и све остало више и ниže чиновништво, господа јенерали и цео официрски кор, Председник београдске општине са свима одбојским члановима и велики број београдских грађана и становника света. Варош је била искривена тробојкама а дуж целог пута од Краљевског двора до Саборне Цркве била

је постројена војска у парадном оделу. Огромна маса света, која је стојала иза шпалира или се налазила на тројоцима одушевљеним усклицима поздрављала је Његово Височанство Престолонаследника кад је у парадним колима, праћен краљевом гардом и дворским особљем пролазио улицама од Двора до Цркве. Пошто се Његово Височанство Престолонаследник вратио у Двор, лофиловале су поред њега све трупе београдског гарнизона. При повратку у Двор Његово Височанство Престолонаследник опет је од публике поздрављен одушевљеним усклицима. По свршеном дефиловању војске био је у Краљевом Двору свечан пријем са честитањем по убичајном церемонијалу.

За време молепствија у цркви, као и за време одласка и повратка Његовог Височанства избацила је артиљерија, која је била постројена у горњем граду, прописне топовске метке. Као што смо извештени, Његово Величанство Краљ, примао је јуче у Врањској Бањи цео дан телеграфска честитања како из Србије тако и из иностранства.

Краљев рођендан на страни.

Рођендан Његовог Величанства Краља прослављен је свечано и на страни. О томе су стигли ови телеграми:

Петроград, 29. јуна.

Приликом дана рођења Његовог Величанства Краља Петра одржано је у казанској катедрали благодарење у присуству српског посланства и српске колоније.

Берлин, 26. јуна.

Рођендан Њ. В. Краља овде је свечано прослављен.

На благодарењу у руској цркви присуствовали су молепствију царско-руски отправник послова г. Роневски, српски отправник послова г. Д-р Милутин Јовановић, са особљем посланства и многобрдним члановима српске и словенске колоније. Приликом честитања у српском посланству оправник послова, г. Јовановић, написао је здравицу Његовом Величанству Краљу. Желећи му дугу и срећну владавину. Хор српских и словенских

желу, као и госпођица Хартвиг, да се пок. Хартвиг сараши у Београду.

Јуче, у три сата подне, у руском посланству била је друга заупокојена молитва за покој душу пок. Хартвига.

Прекјуче и јуче крај посмртног одра стојали су: чланови владе, чланови дипломатског кора и велики број пријатеља и поштовалаца пок. Хартвига. Госпођа и госпођица Хартвиг, дубоко погружене, примале су изјаве саучешћа.

Друштво „Св. Саве“ за Хартвига.

Из захвалности за осведочено пријатељство према Српском Народу пок. Николаја Хенриковича—Хартвига и ради трајне спомена овог великог појакника у српском народу, управа Друштва „Св. Саве“ уписала га је за члана утемељача Друштва „Краља Дечанскога“.

Царински указ.

Потписан је велики царински указ, којим се унапређује велики број чиновника у Царинској Управи и у царинарницама у старим и новим границама Србије.

Избор окружних посланика.

Избори за окружне посланике одређени су за 3. август ове године на два дана после избора народних посланика. Како сазнајемо, и на овим изборима опозиционе странке образоваће блок опозициони.

Регулисање Лепенице.

Г. Министар Народне Привреде одобрио је стручну комисију за регулисање реке Лепенице. Чланови комисије отпутовали су у Крагујевац.

Нова школска зграда.

Г. Министар Просвете одобрио је општини каменичкој, у срезу груженском округу крагујевачком, да може подићи нову школску зграду у Каменици.

Време.

У нашој прогнози за јуни, ми смо заказали кишу „ако их буде било“ за дане: 2. 10. 16. 20. 24. и 30. Јуни, а било је:

1. јуна врло мало око 9 часова вече и 3. јуна око 8 часа по подне врло

јака киша с непогодом и олујом, — киша се мало слабија, наставила до пред зору 4. Јуна.

10. јуна није било кише.

16. „ падала је јака киша неких 20 минута по подне између 2 и 3 часа.

20 и 24. није падала киша, а

29. (за 30-ти) јуна падала је блага не сасвим слаба кула с непогодом између 1 и 3 часа по подне.

У незаказане дане било је кише; 13. јуна слаба киша од 2 до 7 часова изјутра.

27. Ноћу око 2 час. изјутра јака киша до 3 часа затим као сасвим слаба до зоре.

За јуни постављена прогноза, по нашем мишљењу, обистинила се је.

Прогноза за Јули:

Од 1. до 9. лепо време. 10. киша (слаб услов.)

Од 11. до 13 лепо, па променљиво, а 14. и 15. јаке кише. 24-ог и 27-ог јаке кише, а у остале дане лепо време.

П. М. С.

Бугарске лажи и клевете.

Александрија 14. јуна 1914. У софијском листу „Утро“ а у бр. 1201 под 30 мајом ов. г. а на страни 3. изашао је чланак: „Блгарит је Александрија“ потписан од неког Ивана Попова те између осталих лажи пише и ово:

Срби су отворили своју Трговинску Агенцију на дан 11. маја. Управитељ агенције Поповић позивао је једну

пивницу све Македонце, који су остали под српском државом. Отишли су до ста њих. Поповић се распали и почне да говори за сјајну армију и за величину Србије и напослетку позва све присути да узвикну живео Краљ Петар или нико га не послуша но сви Бугари у један глас запеваши „Горде се славни Балкан и Шуми Марица“ Кад је видео то Поповић узео је шешир и напустио пивницу....

На ове дрске и подле лажи и клевете дописника „Утра“ Ивана Попова, потписати, који су присуствовали свечаном отварању Краљ. Срп. Центр. Тргов. Агенције изјављују следеће:

Нас је Србе позвао г. Поповић не у пивницу него у леће и велике простирије Краљ. Срп. Цен. Трговачке Агенције.

Водоосвећење извршио је грчки прота г. Михаило на најсвечанији начин споменувши неколико пута име Њег. Вел. Краља Петра I и Њег. узвишеног Дома.

После водоосвећења било је сликање свију присутих — што ће бити познато сигурно и Ивану Попову, дописнику софиј. „Утра“.

Ако жели знати Иван Попов потпис на послатим депешама Њег. Вел. Краљу Србије нека узме бр. 110 Тргов. Гласника, па ће видети сем потписа г. Поповића још и Јована Серафиловића Галичника (који је ових дана тамо и отпотовао) и Жарка Димитријевића из Тетова.

О певању „Горде се славни Балкан и Шуми“ (шумило вам кроз главу Иване Попову) Марица није никоме ни на памет падала поред наших лиричних српских песама из Србије, Црне Горе, Босне Херцеговине, Далмације, Срема Баната и Бачке.

Кад кажете, да је Поповић напустио пивницу (нисмо ни били позвати у пивницу) и побегао — чудимо се како није на вас у оном огорчењу нашишао, те да вам нос разбије — сигурно би још дрскији и подлији допис послали.

Ако шта паметније, Иване Попову, не знаете писати — онда боље да се манете и лажи, јер у лажи је плијко дно.

Молимо уредништво ради истине, да изволи отштампати у његовом цењеном листу овај допис.

С одличним поштовањем, Драгољуб Јелић, Јован Димитријевић из Тетова, Крста Илић из Тетова, Глигорије Ананијевић из Тетова, Смиљан Јовановић из Тетова, Тодор Поп-Петровић из Тетова, Стеван Димитријевић из Тетова, Лазо Галовић из Тетова, Жарко Димитријевић из Тетова, Милан Невић-Пљачковић из Галичника, Василије Серафиловић из Галичника, Јаков Миновић из Галичника, Анастас Андоновић из Галичника, Стеван Арсовић из Галичника, Мане Алексовић из Галичника, Јосиф Гавриловић из Галичника, Петар Ђурашковић из Црне Горе, Владимира Калуђеровића.

И још 20 потписа Срба из других крајева:

ТЕЛЕГРАМИ

(Извештаји Српског Пребора)

Беч, 28. јуна. — Министарство полиције забранило је соколску прославу у Љубљани, и у мањем обиму т. ј. на којој би учествовали само Соколи из монархије.

Беч, 28. јуна. — Листови у Трсту објавили су вест, како је на броду, на коме је пренето тело надвојводе Фрање Фердинанда, један официр убио револверским метком једног војника, зато што је бранио великосрпске идеје. Овај агенције Поповић позивао је једну

Мадрид, 29. јуна. — Председник министарства изјавио је неко-лицини новинара како му је у више земаља учињена понуда да купи бродове, који су саграђени или се граде, а по умереној ценi.

Берлин, 29. јуна. — „Национал Цајтунг“, јавља, да је руски војни аташе Басаров нагло отпутовао из Берлина и да се неће више враћати на свој положај. Ухапшени љак Козак спроведен је суду.

Беч, 29. јуна. — „Фремденблат“ јавља да је потпуно неоснована вест, као да су власти препоручиле аустријским банкама да пре-дузму мере и велики део њихових хартија од вредности претворе у готов новац, и да је аустро-угарска банка, у споразуму са министром финансија, позвала аустријске банке да код ње депонују велике готовине звечећег новца.

Страна тржишта

Будимпешта, 29. јуна
Филијала Српске Банке

Посао у гоћовој роби: Продало се данас око 10000 мтц. пшенице са 10 пот. непромен. ценом. Раж, зоб и кукуру, непром.

Данас је продато:

Стара шеница 3390 мтц. по К. 26·40
26·90.

Нова раж: 300 мтц по К. 18·10—18·50
Зоб: 400 мтц. по К. 14·10—15·30; Кукуруз: 600 мтц. по К. 14·60—14·65.

Данашњи довоз и извоз овд. пијаце

	довоз	извоз
Пшеница	4992	353
Раж	—	225
Јечам	—	—
Зоб	2529	500
Кукуруз	10105	12877
Брашно	100	3683
Мекиње	—	—

Термини.

Услед даље неповољне вести о стању усева (шенице), цена терминске шенице чврше тендирале. Цена кукуру за спала на кишу.

Склопљени закључци:

Октобар шеница 1914 К 12·93-12·96
12·78-12·81— април пш. 1915.
К 12·94-13·01— Октобар раж 1914. К 9·27-9·30 9·27 Октобар зоб 1914 К 7·68-7·67 7·66; јули кукуруз 1914. К 7·25-7·26-7·23-7·22; авг. кукуруз 1914. К 7·38-7·40-7·34 7·33. Мај кукуруз 1915. К 7·15-7·16-6·99-6·88

Данашњи јулски откази: 5000 мтц. кукуруза.

Прогноза: очекује се топло време, на многим местима киша, олуја.

Закључак

— у 1 сат после подне —

Пшеница за окт. 1914 г.	12·80	12·81
• април 1915	12·96	12·97
Раж	окт. 1914	9·23—9·24
Зоб	окт. 1914	7·60—7·61
Кукуруз	јули 1914	7·14—7·15
„	авг. 1914	7·25—7·26
„	мај 1915	6·88—6·89

Берлин, 27. јуна (Трговинска агенција)

Производи

Пшеница	Мрк.	20·10	— 20·30
Раж		17·30	— 17·40
Овас		17·80	18·80
Јечам лак		14·30	— 14·60
„ текак		15·60	— 16·40
Кукуруз		14·60	— 14·80
Пасуљ		25·—	— 25·50
Ораси		—	—

Мекиње	11·—	— 11·50

<tbl_r

ПОМОЋНИК

са добрым препорукама
потребује одмах бакал-
ској радњи Илије Чко-
њовића, Макензијева у-
лица бр. 71.

1251 3—5

ФАБРИКА „БАЛКАН“

БЕОГРАД
Цетињска 22. Телефон 1222.

ИЗРАЂУЈЕ:
Касе у свим величинама.
Ормане челичне за доку-
менте.

Прекалице патент Балкан.
Пресе и муљаче за цеђење
вина.

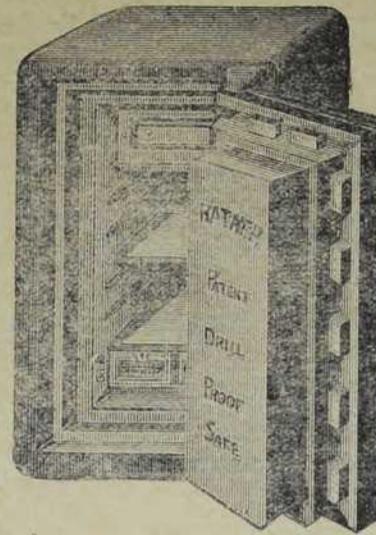
Резеорваре за воду, за
кување сапуна и за гас.

Комплетне Милешелове
за млевење брашна, соли
и кафе.

Цубанке плотне и матриц-
не за мебље шлосере.

Машине за млевење земље
за лочаре.

1221 5—20

= Ратнерове енглеске челичне касе =

није до данас нико могао похарати,
нити је њихова садржина икада по-
жаром оштећена.

И при недавно извршеној похари у
гвожђарској радњи фирме Дим. Пере-
вића, главна каса, која је из Ратнер-
ове фабрике, осталла је неповређена,
јер је покушај обијача остао узалудан.

Угледи тих каса Ратнерових могу
се видети код заступника фабрике
за Србију

Нисима Л. Бенароја

ТРГ. АГЕНТА

Иван Бегова улица број 7.

1224 4—10

ПАРНА СТРУГАРА СА МЛИНОМ**Андре Т. Николића и Комп.**

ОБРЕНОВАЦ, ТЕЛЕФОН бр. 2.

има на лагеру велики избор готове суве грађе
курентних димензија.

Израђује по поруџбини тачно и на време
све сортне и у свима димензијама: летве, штафле,
грде и гредице, даске чамове, борове, растове
и букове као и кровне конструкције.

Ценовник се шаље поштованим муштеријама
на захтев бесплатно.

Цене су тако срачунате, да је свака конку-
ренција искључена, јер се услед знатног проши-
рења стругаре и повећања њене снаге у преради
обле грађе — рачуна на велики обрт.

1159 9—10

„СРБИЈА“**Прво Српско Друштво за осигурање у Београду**

(угао Књегиње Љубице и Кнеза Михаила)

Друштво гарантује овим средствима

1. Друштвени капитал	дин. 1.000.000—
2. Фондови резервних премија	1.733.664·57
3. Остали фондови	337.182·—
4. Непокретно имање звано „Хај-
дук Вељко“ и „Мали Војник“	876.783·06

Исплаћена осигурања до 1. децембра 1913. износе:

a) одељењу живота	дин. 498.000·—
b) у одељењу живота	392.000·—

„Србија“ је прво и једино српско друштво за
осигурање које исплаћује дивиденду осигураницима.

Друштво „Србија“ врши под веома повољним
и десетогодишњим сопственим радом утврђеним
најсолиднијим условима ова осигурања;

1. Осигурања живота на случај смрти и до-
живљења; мираза женској и капитала мушкиј
дечи; и пензије породици по нарочитој тарифи;

2. Осигурања против пожара: зграда, по-
кућанства, робе, индустриских предузећа;

3. Осигурања стакла и огледала од ломљења
и других штета;

4. Осигурања од несретних случајева.

Полисе друштва „Србије“ од осигурања живота
служе официрима као кауција при женидби.

Полисе друштва „Србије“ за осигурање зграда
против пожара прима Управа Фондова и Хипоте-
карна Банка Трг. Пенз. Фонда као супер-гаранцију
при давању зајмова.

Ближа обавештења даје бесплатно управа
„Србије“ у Београду, а у унутрашњости новчани
заводи, овлашћени агенти и поверилици за оси-
гурање.

923 9

ДРУШТВЕНА УПРАВА

ДУНАВСКА БАНКА

КРАЉА ПЕТРА ул. бр. 47. — ТЕЛЕФОН 147.

Есконтује сигурне трговачке менице.
Отвара текуће рачуне на подлогу

портфельских меница и хартија од вредности.
Купује и продаје хартије од вред-
ности, чекове и девизе.

Издаје чекове на сва већа трговачка
места, као: Беч, Б. Пешта, Берлин Париз,
Лондон и т. д.

Прима улоге на штедњу под нај-
повољнијим условима за улагаче, у погледу
каматне стопе и отказа. Књижицу и марку,
даје Банка бесплатно.

1200 5—5

УПРАВА

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ

Нафте жуте најбољег квалитета.

Бензина првог квалитета.

Зејтина машинског, цилиндер — и
ауто-зејтина, као и остale врста мазива
за моторе и машинерију.

Генерално заступништво галицијских карпатских
рафинерија

Индустријска Банка А. Д.

БЕОГРАД САВА

ТЕЛЕФОН број 391
1193 7—12**Продаја Сењског угља**

На дан 1. јула о. г. од 9 до 11 часова
пре подне, одржава се у канцеларији Економ-
ног Одељења Дирекције Српских Државних
Железница (Чубрина ул. бр. 3) усмена ли-
цитација за продају до 350 вагона ситног
сењског угља III класе депонованог на ста-
ници Доња Ђурија.

Услови могу се видети сваког дана у
Економском Одељењу за време канцеларијско.

1228 3—3

Патроне револверске са оловном куглом:

цирногорске кал. 18

мм., централне кали. 12,9 мм. итд.

Патроне револверске са челичном куглом, као
Бровниаг, Наган, Лебел, Велодог и т. д.

Муниција пушчана са црним бајром и бездимним као При-
бодове, Маузерове, Манлихерове итд.

Написле и сам ловачки прибор.

Револвера обичних и ратних, као Булдоци, Бровниг, Бајер,

Наган, Маузер и т. д.

Пушке ловачке и убоље, 1-цевке и 2-цевке средњих и нај-
финијих врста.

Добија се у најбогатијем избору и по најповољнијим
ценама у радњи

Јаков М. Алкалај, Београд

Телефон бр. 289. Трговачка ул. бр. 3

1064 6—10

САХСЕН-АЛТЕНБУРГ

Техника Алтенбург

Виши технички завод за машинску технику —

Електро и аутоматска техника —

976 4—

Проспекти бесплатно

ДОБИО САМ ВЕЛИКУ КОЛИЧИНУ

= Тера, Смоле, Карболинеума и Хартије =

ЗА ПОКРИВАЊЕ КРОВА

продаем по најјевтинијој ценама.

Нафтали М. Леви, Београд

ТЕЛЕФОН 1509.

812 19—20

У великој жалости, која је мене и моју
децу задесила смртну нашег никад непрежа-
љеног и добrog

† Д-р Јове Ђурића

не можемо да пропустимо, а да и овако
јавно не заблагодаримо многобројним при-
јатељима и познаницима, који су нам лично
и путем писама и телеграма изјавили сау-
чешће, у нашој несрети и болу; а нарочито
благодаримо:

Његовом Височанству Краљевићу Ђорђу,
који је изволео присуствовати опелу нашег
милог покојника у цркви;

Његовом Високопреосвештенству Митро-
политу г. Димитрију, што је изволео чино-
дејствовати при опелу;

Г. г. д-р Николају Велимировићу, јер-
онаху, и д-р Војиславу Јањићу, свештенику
на чинодејству из почасти, а особиту bla-
годарност изјављујемо протојереју г. Николи
Божићу, који је у лепом говору, у цркви,
изнео врлине и добра дела нашег милог
покојника;

Пријатељима, корпорацијама и друштви-
ма, који су на одар покојников венце по-
ложили; а тако и

Многобројним пријатељима и познани-
цима из личном учешћу при спроводу од
нашег винограда до цркве; у цркви, и од
цркве до самога гроба; као и онима, који
нам писмено из места и са стране изјавише
саучешће у нашој ненадној и превеликој
жалости.

Београд, 28. јуна 1914. г.

За увек ожалошћени: супруга Живка,
са децом.

1280 1—1

ЛА-РИСИН КАПСУЛЕ

ЗАКОНОМ ЗАШТИЋЕНО

излчији за осам дана капавац (трипер) и сваку

појаву

МУШКИХ И ЖЕНСКИХ БОЛЕСТИ

зах желудац сасвим нешкодљиво

Ове су капсуле сасвим угодније и прак-
тичније за узимање него слични лекови из
иноистанства. Дејство ће вас зачудити. Прво-
гласна стручна признања. Ево једног:

„Радо се одзивам вашем позиву да изјавим, да
сам на више стотина болесника опробао **Ла-Рисин
капсуле** и уверио сам се у њихово изврсно деј-
ство код гонорое (цурење), болести у бубрезима,
бешики и мокр ној цеви. После најсвесније ек-
спериметраје и увек задовољавајућег успеха
најбољије препоручујем овај лек.“

Paris M. Robert

**БЕОГРАДСКОЈ
КОМИСИОНОЈ БАНЦИ**
потребан је благајник и једна чиновница.
Првенство имају они, који су раније били на послу и владају немачким. Оферте поднети одмах.
Благајник полаже још и кауцију споразумно са управом.
1282 1—3

КОНТОАР

Радио бих хонорарно на књигама или кореспонденцији: српској, немачкој, француској а по потреби и енглеској.
Обратити се редакцији овог листа под знаком „Рад“.

1248 2—3

КАПИСЛЕ

За флаше беле и у боји све величине. **Запушача** од јагњеде све величине како за флаше тако за балоне и бурад. **Флаше — стакла** за коњак, вина, ракије и остало пиве у величини од 01, 02, 03, 04, 05, 07 и 1 литара. Продаје по умереној цени КОЛОНИЈАЛНА РАДЊА

ЂОРЂА ГАВРИЛОВИЋА
865 БЕОГРАД 10—10

Трговачки помоћник мануфактуриста и галантериста, желео би заузети стално место у Београду.

Стар 26 година, Србин, ожењен, говори и пише потпуно српски, немачки и мађарски.

Ступити може одмах. Обратити се писмено уредништву овог листа под бројем огласа.

1259 2—2

КОМАНДИТОР

Два озбиљна кандидата за посао, који су добро верзирани у свом фаху требају командитног ортака са капиталом до дин. 60.000 за осниваче трговине у Београду.

Бранџа је од најбољих, поса сигуран. Исти располажу и сопственим капиталом. Заинтересовани треба да се јаве писмом на поштански фах бр. 283.

1213 5—

**ПЕРГАМЕНТ
Дунст Папир**
имамо већу количину и продајемо врло јевтино.

Антонијевић и Ђуковић
БЕОГРАД
1212 5—10

- УДИЦЕ! -
и прибор за пецање **рибe** у највећем избору има трговина

Рајића и Вуковића
пређе: А. Решовски
код „ТРУБЕ“
Књаз Михаилова улица бр. 39
948 19—20

ПОМОЋНИКА
гвожђарске бранџе млађег по могућству да се разуме у продаји грађе потребујемо за одмах. Првенство имају из унутрашњости.

Бошко Шукић и друг
гвожђари, Крушевач
1253 3—6

Власник: Председник
Београдске Трговачке Омладине
МАРКО ВУЛЕТИЋ

Г-ђа **Јохана** и г. **Исаc С. Леви**,
трговац овд., имају част известити њихове
пријатеље и познапице, да ће се њихова
кћи госпођица

-- РЕА --

венчати са господином

Dr Рудолфом Кенигом

у Бечу уторак 1. јула о. г. по стар. кал.

Нарочите позивнице неће се слати.

Телеграм адреса: Wien Pension Louis-
seneheim, Eisengasse № 2. 1269 3—3**Смедеревска
Виноградарска Задруга**

извештава потрошаче природног пива да има на продају око 300.000 литара вина из бербе 1913. год. и 6000 литара љуте ракије комове, које продаје по веома повољним ценама.

Пробе на захтев шаљу се бесплатно.

Смедерево, маја 1914. г.

1277 1—10

УПРАВА

Браћа П. Радојловићи**гвожђари, Београд**

добили су одличне конструкције

Апарата за лађење**-- јела и пива --**и правих америчких справа
за прављење
сладоледа.

1278 1—6

Упис II кола акција Пословне Банке

На основу чл. 6. правила банчних Управних Одбора отвара упис II кола акција у 2500 комада од по 100— дин. сребра.

При упису има се за сваки комад положити дин. 10— на име прве уплате и 1— дин. од комада на име трошкова, остале уплате по чл. 10 правила. Првенство право уплате имају акционари I кола.

1279 1—3

Улоге на штедњу

ПРИМА

САВСКА БАНКА, БЕОГРАД-САВА

Све улоге без отказа исплаћује. Плаћа на улоге 6% интереса годишње, по погодби ивише.

Нарочито повољни услови за ситне улоге родитељима који хоће својој деци да осигурају знатан капитал или мираз.

1115 1—

Хотел-Пансион и велико морско купалиште „Јадран“
СУШАК-РИЈЕКА (FIUME)

Интерурбан Телефон 214. Бројеви: Јадран, Сушак.

50 модерно уређених соба за странце. Изврсна домаћа кујна. Красан положај с погледом на Кварнер. Морске и сунчане купеље на жалу, 400 кабина. Летња и зимска сезона. Владиста електрична расвета. Аутобус на сваки влак ријечког колодвора. Цене умерене.

Упутства даје Управа купалишта „Јадран“, (Сушак-Ријека) (FIUME). 1151 8—28

Природна Малина

ЧУВЕНА И ПРИЗНАТА КАО НАЈБОЉА

„Права Зајечарка“

Може се добити у свима колонијално андро и детаљним радњама, како овде тако и у унутрашњости.

Производ РАДОША С. НЕДИЋА

БЕОГРАД Телефон 1054.

Б. Вишићина 57
1029 15—25**Привилегована Народна Банка****Краљевине Србије**

почев од 1-ог јула 1914. године исплаћиваће каматни купон бр. 3 са својих сталних акција са по

ДИН. 15.— У ЗЛАТУ

Ради исплате купони се подносе банчином одељењу за зајмове на залоге и оставе, са списком у коме ће купони по редном броју бити изложени и који ће подносилац потписати.

Списак издаје речено одељење бесплатно.

Акционари из унутрашњости могу ове купоне наплатити и код својих новчаних завода.

1-ог јула 1914. године застарева каматни купон бр. 50 са привремених акција банчних, који се после тога дана неће исплаћивати.*

Бр. 19.580

19. јуна 1914. године

Београд.

Управа Народне Банке

* Напомиње се акционарима који још нису извршили размену дојакошњих акција привремених за нове сталне, да је потребно да то изврше, јер им дотле не може бити исплате ни овог трећег ни оног првог и другог каматног купона са нових сталних акција. (А како се размена врши, показано је у одвојеном огласу: „враћа се привремена акција са талоном и купонима, каматним бр. 58 и 59 и дивидендним бр. 30, а добија се за то акција нова, стална, са талоном и купонима каматним бр. 1 до 20 и дивидендним бројем 1 до 10“).

1247 3—4

„Терапија“ Модерно сазидан санаторијум за физикално дијетално лечење у Врњачкој Бањи.

почиње овогодишњу сезону од 15. маја

Санаторијум се налази на најлепшем месту Бање на „Слатини“ окружен шумом и парком, одвојен од прашине и ларме.

Санаторијум има 24 елегантно намештених соба са свима удобностима, велику салу за ручавање и забаву, два одељења за хидро-терапију и масажу, три одељења за инхалацију, каде за купање у обичној и минералној води и одељење за електризирање.

Сем пансионера у санаторијум ће се примати и сваки посетилац Врњачке Бање на лечење топлом, хладном и минералном водом, хидротерапијом, масажом, електрицитетом, електричним купањем и инхалацијом, без обзира на стан и храну.

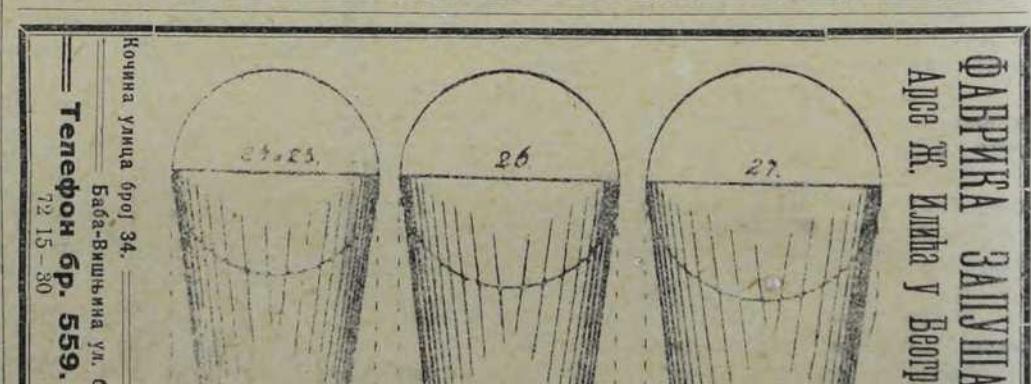
Санаторијум има своје сопствено електрично осветљење, фабрикацију леда, млекарник, парну перионицу и остale припадлежности.

Кујна је првокласна и строго дијететична. — Цене су умерене.

За проспекте треба се обратити на адресу: „Терапија“, — Врњачка Бања.

1034 14—15

УПРАВА

Живела срећа**Живела срећа**

из РАДЊЕ

Давида Ј. Фарки

Овлашћенога продавца срећака класне лутрије

добивени су згодити као: **премија 200.000** динара и **главни згодитак 100.000** динара; даље: 30.000, 20.000, 15.000, 10.000 динара и т. д. Моја је радња увек срећом праћена, те зато са великим вероватношћу може се сваки надати, да ће до каквога великог згодитка доћи, ако узме срећке из моје радње.

Срећке за I класу 46 кола, којима ће бити вучење 4. јуна 1914. год. могу се већ добити у мојој радњи. Цена је срећки: цела 24 дин. — половина 12 дин. — четвртина 6 динара и осмина 3 динара. Уплату за срећке из иностранства и унутрашњости Србије најлакше је слати поштанској упутницом.

Београд, јуна 1914. год.

С поштовањем

Давид Ј. Фарки

до општине београдске

1242 3—5

Одговорни уредник: МИЛОВАН ОБРАДОВИЋ

Штампарија „Симеон Мироточвић“ Вука Каракића бр. 26.

Председник: Уређивачки Одбор

Директор: Д. М. ЂОРДИЋ